

Săgetătorul

Nr. 1324 ■ 29 august - 4 septembrie 2023 ■ Pagini culturale ale cotidianului „Argeșul”

Cuvântul te înalță, cuvântul te doboară!

La un festival recent de muzică pentru tineri, un cântăreț a stârnit mari controverse în urma prezentării pieselor sale cu texte obscene, preluate și fredonate apoi, în direct, de numeroși adolescenți spectatori. Numele lui este puțin important sau deloc, scandalul în sine fiind, deocamdată, singurul context apt să-i fie propulsat numele. Discuția, însă, este cu adevărat importantă, subiectul fiind, în esență, *libertatea de exprimare*. Este o problemă destul de aprinsă, deloc nouă, cu aprecieri de multe ori contradictorii. E valabilă în toate artele, în mass-media, în toate domeniile, până la urmă, atâta vreme cât omul este ființă cuvântătoare, exprimarea face parte din natura noastră, cuvântul se ridică doar la om deasupra tăcerii! Dar, putem spune, cuvântul te înalță, cuvântul te doboară! Și ajungem astfel, la controversa cu pricina, aplicat, la contextul și deontologia textierului și, implicit, a artistului de pe scenă.

Suzele acelor organizatori, ai festivalului, au fost că ei nu intervin niciodată în textele care se cântă pe scenă, artiștii își concep singuri numerele și prezintă pe scenă ce vor ei. Motivația prezenței acelu

cântăreț într-un oraș cum este Clujul, considerat un oraș avansat, cultural, în comparație cu alte orașe din țară, prin urmare reprezentativ, a fost faptul că este un tânăr în plină ascensiune, că a fost solicitat să cânte la multe evenimente de gen, că „este exponentul curentului trap, care are o priză tot mai mare în România și în străinătate, la publicul tânăr”! Și de aici se poate extinde discuția, deoarece curentul de trap-manele în România este un fenomen. Cum am ajuns la asta și unde duce el, rămân deocamdată întrebări cărora nici măcar specialiștii, sociologi, psihologi, muzicieni, nu le găsesc un răspuns ferm. Textele care îndeamnă tinerii să consume droguri, care discriminează femeia în raport cu bărbatul, minoritățile sau etniile, versurile cu conținut necuviincios, sfidător, insolent, care încurajează violența sau care permit conotații sfidătoare, ireverențioase – au ele ce să caute în muzică? „Cântă” și „încântă” aceste cuvinte, pot crește cu ele tinerele noastre generații? Ce fel de mesaj au textele acestea (că „versuri” ar fi prea mult să le numim...): *Dă-i țigancă / Rupe-i banca / O, ce*

*țigancă frumoasă / Cum dă din găoază / Filme de groază, este jagoasă....! Sau : În trecut am tras doar pungă/ Acuma tragem doar dungă/ Și facem banii pe lângă/ Ca să ne ajungă, ya..! / Îi pun pu*la pe frunte/ O fac cocoș de munte/ Mi-a zis că-i cântăreață! / Îi dau microfon să-mi cânte....etc., etc.*

Nu devine, oare, urgent necesară analiza actului artistic, a cuvintelor și a expresiilor vehiculate pe o scenă, unde artiștii se adresează publicului? Pentru că această dispută dintre libertatea de exprimare pe scenă și promovarea unor mesaje imorale, antisociale deschide o problemă și mai delicată – nivelul de educație din societatea noastră actuală, busola etică de care avem nevoie și pe care, se pare, am

rătăcit-o! Este aceasta libertate de expresie sau este o proastă înțelegere a ei?! În acest context, Daniel David, profesor universitar, rector al Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, spunea că acest concert „poate fi considerat reușit”, în funcție de câți oameni influențează, dar *dacă suntem mirați că prea mulți oameni, mai ales tineri, rezonază la mesaje cultural-valorice care nu sunt prosociale, așa cum sunt definite acestea de majoritate sau de un model cultural ideal, să ne educăm copiii mai bine, astfel încât să nu rezonze la acestea!*

În concluzie, chiar dacă respectivul artist a fost amendat în urma spectacolului pentru „proferarea de injurii, expresii jignitoare sau vulgare, de natură să tulbure ordinea și liniștea publică sau să provoace indignarea cetățenilor ori să lezeze demnitatea și onoarea acestora”, poate că singura rezolvare viabilă în această problemă ar fi, într-adevăr, să se găsească o soluție legislativă care să ne apere pe toți de aceste mesaje antisociale publice. Prin urmare, libertate de expresie – da, vulgaritate – nu!

Magda GRIGORE

LEDA

din vârf în vârf
mă coboram ades
acolo unde priveau
doi cerbi cu stele-n frunte
și o ciută... ce voiau
să-mi spună basmul
de împreunare-a
lui Zeus cu frumoasa Leda

Brâncuși mă tot ținea
de mână...
de zile întregi
sau de o săptămână
și-mi arăta
copii năstrușnici
din satul său
sau dintr-o-ntreagă
lume minunată
ce-ncălecau rățușca sa
așa deodată...
și hoinăreau cu ea
prin constelații...

de gâtul Ledei
ei râdeau prin spații
și nici nu știu cum
„blestemații”... ademeneau
atâtea zâne-n jur...

râdea Brâncuși
de-și răcorea ficiații
și se credea și el
cu-o Pompadour...!

dar Leda lui
„rățușca de o veșnicie”
dorea să-l ia cu ea la primărie
să-l ceară în căsătorie
și cine știe, cine știe?
precum mi se părea
și mie
Zeul, însuși, zise el:
„fie!...”

Vasile MĂRUȚĂ

fabrică ceasuri sau prestează servicii bancare. Sau răbdarea și mândria cu care olandezii cultivă lalele ori produc brânză. Și așa mai departe. Cu toate astea, ne-am putea delecta vreodată cu bancuri despre elvețieni, în care să fie caricaturizate precizia ceasornicarilor sau discreția păstrării secretului bancar? Mai greu de crezut. Care să fie atunci pricina renumelui pe care l-a câștigat pe plan mondial „virtutea” oamenilor de pe tărâmul castelelor și al cimpoiului?

Chiar dacă poartă în el ADN-ul lui Harpagon, scoțianul egoist și îndrăgostit la nebunie de verbul „a împrumuta” face până la urmă dovada unui *savoir-vivre* bine încetățenit în spiritul perfidului Albion. Oricât ar fi de meschine, personajele bancurilor se comportă și comunică după un anumit stil, ce

Florin CHIVOCI

(continuare în pagina 8)

Temeiul unui haz

Le-am savurat cu poftă tâlcul hazos încă dinainte de 1990, în revistele umoristice sau în publicațiile de dezlegat cuvinte încrucișate: despre tânărul ce se făleşte cu ceasul pe care i l-a vândut tatăl aflat pe patul de moarte, despre spectatorul care vrea să cumpere biletul de meci la jumătate de preț, sub pretext că nu urmărește decât echipa gazdă, ori despre cetățeanul care, împiedicându-se pe scări cu o sticlă de whisky în buzunar simte ceva ud și exclamă, revenindu-și: „ – Sper că e sânge!...” Ca să nu mai vorbim de insul care, în plină cădere din pom,

convins că va ajunge la spital mai are putere să-i strige soției („Oh! My darling!”) să nu gătească decât un ou la micul dejun, fiindcă el oricum va lipsi de acasă! Câtă zgârcenie, dar și „mărinimie” pe măsură, dacă nu-l uităm pe „generosul” antrenor care, după meciul câștigat de echipa sa, deschide larg ferestrele vestiarului, oferindu-le din belșug băieților săi ceva proaspăt și rece... Întâmplări nostime din Scoția, țara care foșgăie de fantome și unde, în nopțile cu lună sângerie, hăpăite de vârcolaci, e mult mai ieftin să păzești un castel cu ajutorul

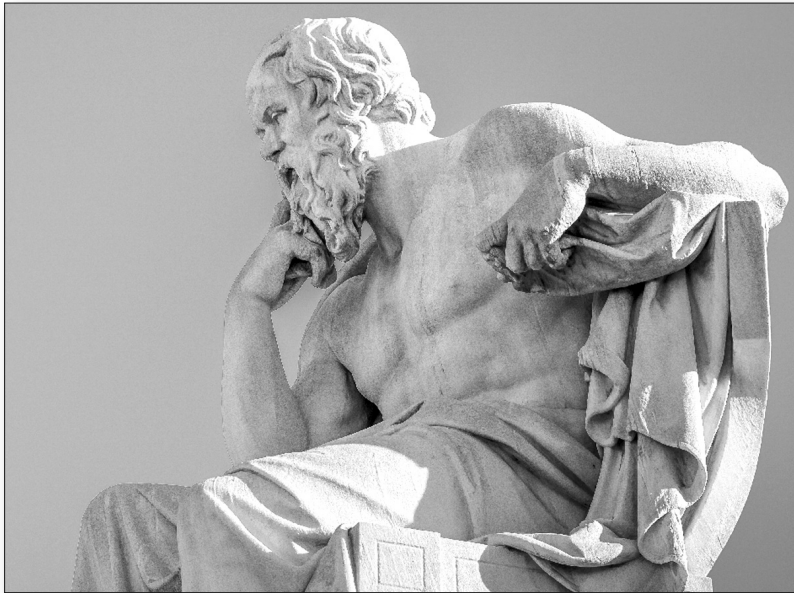
stafiilor decât cu un sistem de alarmă! Cenzura comunistă părea destul de îngăduitoare cu ele, cel puțin dacă ne ghidăm după tărâmul unde se petrecea acțiunea lor: în „putredul” și „decadentul” Occident capitalist. Adică le trata cu îngăduință, poate și pentru a întări ideea că numai acolo, în universul bogătanilor verșoși, în stare să stoarcă resursele până la ultima centimă și unde persista „exploatarea omului de către om” mai puteau fi întâlniți niște oameni atât de zgârciți, în stare să-și mănânce de sub unghie pentru orice fleac. Efectul în mintea cititorilor era însă, mai degrabă, unul contrar. Pentru că, față de lumea noastră, unde nu prea aveai pentru ce să te calicești, în sărăcia lucie în care ne scâldam cei mai mulți, mitul zgârceniei scoțiene pleca evident de la premiza că pentru a fi zgârie-brânză trebuie să ai și bani și ce să cumperi cu ei. Or, cum era posibil să fie cineva atât de avar în abundența care domnea acolo, unde românii știau că se găsesc din abundență banane, portocale, cafea, ciocolată, țigări, whisky, și unde bineînțeles că nu

puteau călători?! După Revoluție, bancurile cu scoțieni au rămas la loc de cinste în paginile publicațiilor, printre anecdotele mai mult sau mai puțin deochiate cu evrei, țigani, unguri, olteni, ardeleni și alte asemenea neamuri a căror existență se pretează la ironie.

Anecdotele cu scoțieni continuă, așadar, să delecteze mințile deschise către un anumit gen de umor, în ciuda „concrenței” cu care au început să se confrunte în postcomunism. Savoarea lor nu dispăre din preferințele publicului, nu se demodează, iar ele continuă să placă din motive care transcend epocile în care au fost citite. Sub ce pretexte ne fascinează, deci, mai mereu această specie de umor britanic? Aparent, principala cauză s-ar putea găsi în faptul că snoavele cu pricina persiflează o trăsătură universală, întâlnită totdeauna la toate popoarele. Iar în Scoția, mai cu seamă, dovezile de zgârcenie reprezintă o adevărată virtute națională, o trăsătură specifică, un motiv de fală în ochii străinilor, la fel cum transpare, tot în Apus, îndemânarea cu care elvețienii produc ciocolată, precizia cu care

UN SOCRATE ÎNTREG

...Ori complet, devreme ce, aplecat pe o carte sau alta, găsesc, chiar descopăr uimitoare prezențe ale gândirii – în cazul de față – a filosofului antic grec Socrate – Sokrates, 469 – 399 î. e. n., cetățean atenian. Una dintre aceste cărți, FLOAREA DE FOC, a fost scrisă de Alexandru Mironescu, despre care Mihai Șora a creionat acest portret: „L-am văzut de câteva ori pe profesorul Mironescu și după ieșirea lui din pușcărie, fie la el acasă, fie la mine. Mizeriile detenției îl diminuaseră fizic, dar nu-i știrbiseră cu nimic statura spirituală. Grija pentru soarta comunității de care nu se putea dezice, a neamului ăstuia năpăstuit din care se simțea făcând parte, îi dădea ghes să-și pună mereu probleme și să și schițeze soluții de preservare a viitorului. În deosebi îl îngrijora dispariția elitelor și viitorul tinerilor și încerca să configureze strategii de durată menite a reechilibra balanța, îngrijorător deplasată spre pasiv. Timpul n-a fost însă clement cu el, răpindu-ni-l la o vârstă la care fibra creatoare era încă plină de sevă, departe de a se epuiza. Ne-a lăsat totuși o operă care – sunt sigur – îl va menține viu și în conștiința celor ce vor veni după noi”.

Scrisă ca un Jurnal intim, cartea începe „să povestească” în ziua de 2 decembrie 1963. Autorul ei comentează în jurul „Omului modern” care „și-a pierdut de mult, de mult, Chipul (...) chipul său de Om al umanității sale profunde și destinate unei activități creatoare. Chipul acesta duhovnicesc, s-a estompat, s-a acoperit, s-a aburit printr-o îndelungată viață de tot felul de neorânduiri. Dar de chipul acesta (...) au început și medicii și filosofii să vorbească de existență, alături de eul obișnuit, a unui Eu profund: sinele omului. Lângă cele „două planuri, două niveluri interioare, unul psihologic și celălalt duhovnicesc”, apare ca al treilea

plan, „punctul (...) de conștiință plenară de lumină și de întuneric implicat de sinele” uman – pătruns, parțial „de Dostoievski, de Rilke, de Hölderlin...” „Problema cunoscută de mult” – „Problema cunoașterii de sine” una „esențială a creștinismului, a omului”, de care „Socrate, tatăl filosofiei și-a dat seama” exprimându-l în atât de faimoasa, dar nu destul de înțeleasă propoziție „Cunoaște-te pe tine însuși”. „Omul obișnuit – care e mai fiecare dintre noi – socotește că el e cel care se cunoaște pe sine cel mai bine și nu primește nici o observație. (...) Dar băgați de seamă ce spune Socrate: „Cunoaște-te pe tine însuși”.

Acest „Cunoaște-te pe tine însuși” Socrate – oricât de mare a fost – l-a luat și el de undeva, și vă spun că l-a luat de pe frontispiciul Templului din Delfi. Dar ca un filosof ce era – adică om de structură laică și cu păreri personale – nu a luat recomandarea așa cum era pusă acolo, ci ciuntită, filtrată prin optica înțelegerii lui. Acolo era scris: „Cunoaște-te pe tine însuși la lumina mea!” Acest „la lumina mea” Socrate l-a suprimat, lăsând moștenire lumii întregi numai o frântură, numai o parte de adevăr.

Templul însă, continuator al unei tradiții arcaice, păstrase o moștenire întregă, dar noi, oamenii, filosofi și mai nefilosofi, comitem adeseori eroarea să ciuntim, să „interpretăm” la modul individualist lucruri care, dimpotrivă, trebuie înțelese altfel și, prin urmare, păstrate neștirbite. Ideea că tu ești mai iscusit decât alții care au fost cândva, mai ales decât alții care au păstrat cu smerenie anumite valori, l-a ispitit pe Socrate. Și astfel, filosofia a rămas în brațe cu acest scump fragment: „Cunoaște-te pe tine însuși!”

Serghe BUCUR

Temeiul unui haz

(urmare din pagina 5)

amintește de politețea și curtoazia britanică. De faimoasa cultură a excesului de amabilitate, manifestat prin scuzele și mulțumitul pentru orice, prin străngerile de mână, prin conduita de la masă ori discuțiile banale despre vreme. Politețea reprezintă un mod de comportare devenit normă în multe state civilizate. Dar mai mult ca oriunde, manierele sunt de neocolit în Marea Britanie.

Glumele în care este ridiculizată meteahna acestui popor nu conțin nimic vulgar, indecent, nu sunt neapărat insolente, dar au în schimb darul paradoxal de a fascina tocmai prin bună-cuviință ce însoțește proverbiala avariție a unor scrânciobi cu aură de gentlemani. Dincolo de faptul că sunt niște cărpănoși, oamenii „șinuturilor de sus” se manifestă de fapt foarte civilizate și deschise, după legile nescrise ale unei etici a conviețuirii. Pe noi, românii, ca oameni ai Estului, sociabilitatea lor are un motiv în plus să ne atragă, asta și pentru că suntem locuitorii unei patrii în care relațiile umane iau o turnură din ce în ce mai agresivă și mai mitocănească. Ai unei țări care a fost invadată de manelizarea manierelor, prin călcarea în picioare a „prăfuitului” cod burghez care valoriza politețea, abrogarea stridențelor, *les bienséances* etc...

Iată de unde provine, așadar, sau unde ar trebui căutată mai curând sorgintea ce consacră acest umor pe meridianele veseliei. Alături de manifestări parcimonioase într-o economie a abundenței, cu trimitere la cotidianul banal, bancurile cu scoțieni fascinează pe mai departe și pentru că aduc după sine ceva din parfumul spiritului occidental, descoperind înaintea lumii anumite moduri comportamentale, anumite maniere de a gândi. Ele reflectă fidel, pe o cale umoristică, vechi percepții și mentalități apusene.

Fals jurnal de călătorie

Teleleu prin Europa (III)

Hotelul este unul cochec, de vreo douăzeci-treizeci de camere, nou, cu o curte și o terasă străjuite de flori înalte și pomi, cu un hol larg prin care domnul inginer, cu valiza de mâner, se încurcă ca, pe hipodrom, un cal cu cvadruga după el. Smulge cheia din mâinile ghidului, ia startul brusc și începe să se dezbrace pentru duș înainte de a coborî din lift la etajul unu, unde are camera.

Deși este trecut de nouă și jumătate, ies cu Alexandru, să facem câțiva pași prin orașul scaldat în luminile policrome ale reclamelor jucăușe. Suntem de tot deshidratați, după parcursul Baja – Sinj, după urcușurile și coborâșurile de la Plitvice, după căldura zilei de august.

Revenim la hotel, facem dușul reconfortant, punem în comun, după ce umblăm la proviziile de acasă, masa târzie de seară. Eu arunc pe șervet un pateu de Brașov, Alexandru dă sec cu unul de Sibiu.

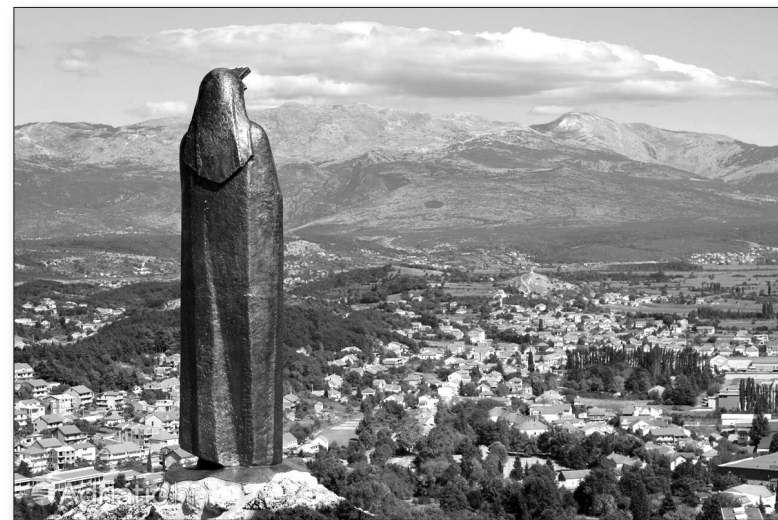
Ne spionăm: câte ai, Alexandru? Cred că voi mai mânca și acasă, când mă întorc, vreo câteva zile.

Român precaut, în circuit european, încerc o altă carte norocoasă: așez pe masă câteva pachetele, trase în folie transparentă, de brânză topită pentru sandvici. Alexandru plusează cu sânge rece de jucător la Monte Carlo: aruncă cu vreo trei mai mult.

Îmi strecor mâinile printre cutiile de pateu din sacoșă și arunc în competiție un baton de salam de Bacău. Alexandru, imperturbabil, dă din nou sec cu unul săsesc. Înghit în sec și facem din nou cărțile. Nu decartează niciunul dintre noi, suntem serviți amândoi. Zic cip, și Alexandru este de acord. Arătăm cărțile: o rolă de cașcaval dobrogean contra altă rolă de cașcaval Dalia.

Nu mai jucăm, e prea târziu, mult mai bine este să mâncăm și să continuăm jocul mâine. Alexandru

este de părere că nu vom termina jocul cu proviziile alimentare decât dacă, după cum se vede deja, vom mai rămâne împreună încă vreo săptămână, două, după reîntoarcerea în țară...

Adormim, auzind de pe hol vocea răzvrătită a vâlceanului ce nu-și mai găsea camera și nevasta dinăuntru. Bă, ce dracu' făcureți, mi-o mutarăți, dați-mi barem muierea înapoi, că nici azi-noapte nu putui să ațipesc din cauza la bozgori...

După o plimbare matinală prin Sinj, ajung la hotel cu un sfert de

ceas înainte de ora anunțată a micului dejun, amintindu-mi de precizarea din autocar a ghidului privind-i pe croați, care suportă cu stoicism să le golești cazanele cu mâncare în restaurant, la masa unde

la micul dejun, încăpătoarea-ia traistă, cu de-ale gurii pentru toată ziua, deși noi achitaserăm doar un mic dejun, altminteri generos cât un ospăț de Colentina, consumat pe ritm de manele, între blocuri.

Și de Albena mi-a adus aminte, unde la restaurantul pus în slujba mai multor nații la un loc, nemți – cei mai numeroși –, ruși, români și bulgari, era afișată o somație doar în limbile rusă, română și bulgară, cum că nu este admisă, sub nicio formă, scoaterea de produse alimentare din unitate. Deși nemții – prin omisiune – aveau voie deci, să scoată mâncare, pe aceștia nu i-am văzut nicidecum cu chiftelele în borsete.

Trec prin holul hotelului și arunc o privire spre ușa închisă a restaurantului. În fața ei, domnul inginer, singur-singurel, sfredelea cu privirea, prin sticlă, lista de bucate de pe masa cea mai apropiată. Mergeți sus? – îl întreb în fața ușii deschise a liftului. Cum să merg, domnule, păi ce, sunt nebun? Dumneata nu vezi că sunt primul la masă?

(Va urma)

C. VOINESCU

Manuscrisele se primesc la redacția ziarului „Argeșul”,
b-dul Republicii nr. 88, Pitești. Tel. 0248/217704 și 0248/210060
e-mail: argesul@gmail.com www.ziarulargesul.ro

Săgetătorul
Director coordonator - Mihai GOLESCU